merken, dat oudtijds werkelijk Schotten in Frankrijk dienden.

Maar — dat al helpt ons weinig, als we er bij weten, dat het spreekwoord *uit Frankrijk* zelf komt en daar luidt:

Vivre comme Dieu (le bon Dieu) en France.

We hebben dus hier te doen met een spreekwoord, dat gelijk meer, uit het Fransch is overgenomen. En daarmee vervallen alle afleidingen van „Schot," hoe vernuftig ook.

Waar het dan van daan komt?

M. i. is de oorsprong deze:

Frankrijk gold oudtijds als een uiterst vroom Roomsch land. Frankrijk was „de oudste dochter der kerk," en de Fransche koning heette de allerchristelijkste (très chrètien). Ook het woord Dieu (God) of de uitdrukking „le bon Dieu" (de goede God) komt veelvuldig voor in allerlei uitdrukkingen: Fête dieu (Sacramentsdag); Priedieu) (bidbankje); Hotel dieu (ziekenhuis). En thans is helaas de naam Gods een stopwoord geworden in de spreektaal.

Maar, als gezegd, Frankrijk gold oudtijds voor een vroom land en 't volk voor godsdienstig, godvreezend. Het spreekwoord wil dus zeggen:

Een leven leiden zoo goed en aangenaam als de Heere God leiden zou, in zulk een vrome omgeving, zoo Hij in Frankrijk woning nam.

„We herhalen echter nog eens, dat zulke uitdrukkingen hoogst ongepast zijn. Dat de Franschen tegenwoordig het gezegde heel weinig meer gebruiken, komt echter niet voort uit eerbied, maar wijl de groote menigte het „uit den tijd vindt" over God te spreken.

Van onzen lezer F. N. te O. ontvingen we een heele reeks vragen. De eerste luidt:

Er wordt wel eens gezegd en geschreven: „Men moet ze met een lantaarntje zoeken," hiermee bedoelende, dat het iets „extra ordinairs" moet zijn. Is deze zegswijze soms ontleend aan de handelwijze van Diogenes, die op zekeren dag door Athene's drukke straten ging met een lantaarn in de hand? Toen men hem vroeg wat hij wilde, antwoordde hij: „Ik zoek een *mensch*." Zou deze zonderlinge man de Atheners niet als menschen beschouwd hebben? Hij verachtte de gansche menschheid, is het niet? In *zijn* oogen zocht hij dus iets buitengewoons. En is soms ook het woord „cynisch," (hij heette Cynicus?) aan zijn spreken en doen te danken? (of te wijten, zoo u wilt).

Als antwoord dient, dat de bedoelde spreekwijs waarschijnlijk — 't kan ook anders zijn — in verband staat met het verhaal van Diogenes. Dit zegt eigenlijk, dat hij zoo deed om aan te toonen, dat hij wel wezens om zich zag, die door hun ondeugden aan vossen, tijgers, honden enz. deden denken, maar geen deugdzame menschen. Hierbij dient wel bedacht, dat van Diogenes veel verteld wordt, wat geen steek houdt en onmogelijk waar kan zijn. Hij was zeker niet zulk een ruw, onhebbelijk en menschenhatend wezen, als vaak van hem wordt geloofd. Wel schijnt waar dat hij, door zeer eenvoudig te leven, te midden der weelderige, spotzieke en ijdele Atheners, hen vaak een aanstoot was.

Cynicus was niet zijn naam, maar duidt aan, dat hij behoorde tot de „Cynische school", een groep van wijsgeerige lieden. Haar stichter was de wijsgeer Antisthenes en de school draagt haar naam naar 't huis waarin die leerde. Daar de volgers dier school voor vele dingen van dit leven een bepaalde verachting toonden en zich weinig aan vormen stoorden, begon „Cynisch" allengs te beduiden ruw, onbeschaamd, en kreeg ten slotte de zeer ongunstige beteekenis, die het woord thans heeft.

Met nog een vraag van denzelfden lezer sluiten we voor ditmaal. Zij luidt:

Waarom schrijft men ansjovis, daar men toch van schelvisch en stokvisch het woord visch met *sch* schrijft?

Men zou eigenlijk even goed kunnen vragen: Waarom schrijft men Jakob met een *b*, en spinnekop met een *p*.

De beide woorden hebben niets met elkaar te maken; alleen op den klank af, gelijken de uitgangen.

De ansjovis of sardel is een vischje, dat al in overoude tijden bekend was en bemind. Dit laatste juist niet tot zijn genoegen. 't Komt voor in den Atlantischen Oceaan, en werd veel gevangen ook op de Spaansche kust de noordelijke.

Daar nu woonde en woont nog, het Baskische of Biscaaische volk, een overoud geslacht, dat een eigen taal spreekt, die veel gelijkt op en nauw verwant is aan de volkstaal in Bretagne (Noord-Frankrijk) en Wallis (Engeland). Overigens is deze taal nagenoeg van de aarde verdwenen. De Basken die een half miljoen zielen tellen, zijn goede visschers en zeelieden. Zij vangen ook veel ansjovis.

In hun taal nu is een woord *antzua*, of *an chova*, d. w. z. droog. Van dat woord komt door verbastering ons *ansjovis*, dat de Engelschen b.v. schrijven *anchovy*, en beduidt een visch die gedroogd, gepekeld of op andere wijs voor bederf bewaard is. Met ons „visch" heeft de naam dus niet te maken.

't Blijkt alweder, hoe noodig het is, bij dergelijke dingen gelijk bij meer, niet op den klank af te gaan.

Eens werd ergens gevraagd, waarom men toch spreken zou van de Christen*heid* en van het Heiden*dom*. Toen zei iemand: „Dat is duidelijk. Men spreekt immers van de blinde heidenen. Dus zijn de heidenen natuurlijk *dom*."

Dat deze heer zelf niet heel slim was, zal ieder toestemmen.

CORRESPONDENTIE.

J. B. M. te L. in dank ontvangen; het nadere volgt dus wel. HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

Hooggeachte Redactie!

In nummer 1352 van *de Heraut* is opgenomen een ingezonden stuk van den heer Th. Bensdorp, r. k. priester, waarin hij opkomt tegen de voorstelling welke ik van de Roomsche leer zou gegeven hebben in een bespreking van het Beeld Gods, van welke bespreking een verslag door U is overgenomen. Ik begrijp, dat gij over een paar uitdrukkingen in een verslag, dat niet voor uwe rekening is, geen breede discussie zult kunnen toelaten. Voor een kleine toelichting roep ik echter met eenige vrijmoedigheid uwe gastvrijheid in, ter wille van de besproken zaak.

De heer B. nam de door hem gewraakte zinnen over en noemt deze 4 regels mijne voorstelling. Dit is een weinig onvoorzichtig. Het verslag is niet van mijn hand, is ook niet stenografisch, en ieder die 't las kon wel bemerken, dat het een resumé was. Dat daarbij allerlei reserves worden weggelaten, is niet ongewoon, al verandert daardoor dikwijls de weergegeven gedachte.

Daarom is het bij het lezen van een verslag te meer noodig, het redebeleid in acht te nemen en tusschen de regels te lezen. En vooral wanneer het punt in kwestie, zooals hier 't geval, niet afzonderlijk, maar als ter loops behandeld werd. Blijkbaar heeft de heer B. in 't „zelfstandig goed" (welke *woorden* niet voor mijne rekening komen) iets anders gelezen dan er ook uit begrepen worden kan, vooral als men 't vervolg leest.

En wat dan mijne voorstelling betreft, merk ik op:

Ad 1.: De heer B. brengt de „oorspronkelijke gerechtigheid" als „gouden teugel" onder de beschutting van het „in zeker opzicht." Fiat. Ik sprak ook van een gouden *kroon* en noemde later eerst dien bekenden „teugel." Maar het feit, waarop ik, blijkens de onmiddellijk volgende vergelijking van het „Roomsche" gevoelen met dat van Prof. Böhl, wees, blijft dan toch bestaan, dat de Catechismus Romanus I. 2—18, volgens mijn bronnen, leert, dat des menschen ziel naar Gods beeld en gelijkenis is geformeerd *en* den vrijen wil kreeg en bovendien nog een regeling noodig was om de driften onder gehoorzaamheid te houden. Daaraan voegde God toe de wonderheerlijke gave der oorspronkelijke gerechtigheid enz.

Dat dit gevoelen, vergeleken met de Gereformeerde opvatting, aanleiding geeft tot een conclusie, dat de ziel, welke naar Gods beeld geschapen heet maar nog zooveel meer noodig had om haar bestemming te bereiken, niet op zichzelf in alle deelen „goed", volmaakt, volledig mag genoemd worden — lijkt mij niet „zot." Ik zou zelfs zeggen dat de gegevens niet „zot" zijn, wel vind ik ze vreemd.

En wat het 2e betreft: De woorden „de mensch is door de zonde niet veranderd" zijn geen op zichzelf staande stelling, maar des verslaggevers weergave van eenige opmerkingen over 't verschil tusschen Roomschen, Ethischen en Gereformeerden e. a. op 't punt van de verandering in 's menschen wezen en natuur door de zonde. „De mensch" — dat is hier „in zeker opzicht" gebruikt.

Wij hadden 't over den mensch in puris naturalibus. En wel zegt Trente: dat de mensch naar ziel en lichaam „in slechtere conditie" is gekomen, maar de Catechismus Romanus verklaart toch ook, dat de roerselen der ziel na den val niet altijd boos zijn. (III 10 : 5). Dit nu, alweer in tegenstelling met de gereformeerde opvatting, (de toespraak werd in den kring der Conf. Vereen. gehouden), gaf den verslaggever dien korten zin in de pen.

Magna est veritas et praevalebit.!

Daarom dank ik den heer Bensdorp, dat hij mij aanleiding gaf om deze uitdrukkingen toe te lichten, nu mijne woorden in anderen kring gelezen werden dan zulk een, waarin de bedoeling begrepen werd, en U, geachte Redactie, voor de gewaardeerde vriendelijkheid, mij aan 't woord te laten komen.

H. SCHOKKING.

Vlaardingen, 3 Dec. 1903.

[Wij wilden aan Ds. Schokking nog de gelegenheid geven om zich te verantwoorden. Maar hiermede is deze discussie gesloten. Het overnemen van een referaat kan geen aanleiding geven om een dogmatisch debat over dat referaat in onze kolommen voort te zetten.

RED.]

Pastorie Emmer-Composcuum.

Onder dit opschrift werden in de *Bazuin* van 20 Nov. ll. eenige giften vermeld voor genoemde pastorie, door W. Hoving ouderling aldaar. De wensch werd er aan toegevoegd: „mochten wij langs dezen weg een pastorie bekomen. Het arbeidsveld in onze veenkolonie is groot en de krachten zijn weinig. En uit mijn vroeger arbeidsveld van nabij met de toestand en behoeften van E. C. bekend, voeg ik aan dezen wensch toe: Och broeders en zusters, die eenige hulp kunt bieden, gedenkt die arme kerk en zendt haar eene gave voor haar pastorie. Emmer-Composcuum is een nieuwe, reeds talrijk bevolkte veenkolonie, waar de meesten, in den letterlijken zin des woords, in het zweet huns aangezichts hun brood moeten zoeken en eten. En op godsdienstig gebied is er groote behoefte aan bestendigen evangelie-arbeid. Rom cheeft er een flinke kerk. De Hervormden hebben er een kerkje en een godsdienstonderwijzer, en de Gereformeerden, hebben ook een kerkje met behulp van anderen gekregen, maar geregelde bediening des Woords ontbreekt nog, en het zou zoo gewenscht zijn, dat het vischnet van Gods Woord bestendig in die breede wateren werd geworpen. De meeste lezers kunnen zich nog wel herinneren, dunkt ons, wat voor eenigen tijd Ds. Aalders schreef van Nieuw-Dordrecht; en in Emmer Composcuum is precies dezelfde toestand, alleen de behoefte is nog grooter. N. Dordrecht toch had reeds een kerk, een pastorie en eigen leeraar en E. C. heeft nog alleen een kerkje. Daarom, vrienden en vriendinnen die belangstelt in de komst van Gods koninkrijk: och gedenkt dan Emmer-Composcuum en zendt die arme kerk een enkele gave voor een pastorie. Vooral gij vrienden die bestendig kunt opgaan onder de bediening des Woords en uw kroost kunt zenden naar een school met den Bijbel, vergeet het niet dat men te E. C. reeds zoo blijde zou zijn, zoo men de helft dier weldaden kon genieten, en dat het zoo heerlijk zou zijn als daar ook het volle licht van Gods Woord ouden en jongen ging beschijnen.

Met dankbaarheid zal elke gave worden ontvangen door W. Hoving, ouderl der Geref. kerk te Emmer Composcuum, prov. Drenthe.

W. v. ASSELT,
Baarn. *Emer. pred.*

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Alfen a/d Rijn, J. H. Donner, te Nieuwdorp. — Wolvega, P. Bos, te Ten Boer.

AANGENOMEN: Wommels, P. J. Klaarhamer, te Marken.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Arkel, J. C. Kars, cand. te Goudriaan. — Hillegom, J. J. v. d. Broeke, te Zutphen. — Limmen, J. Winkel, te Dronrijp. — Moerdijk, P. Vermeulen, cand. te Utrecht. — Huizen, J. J. v. Ingen, te Hazerswoude. — Kolhorn, W. Klaassen, cand. te 's Hertogenbosch. — Herwijnen, J. Chr. Kromsigt, te Geleelaar. — Dokkum, G. J. W. Oldeman, te Hoogeveen. — Te Schiermonnikoog, A. Engels, te Morra. — Klundert, W. R. Boerendans, te Nieuwkoop.

AANGENOMEN: Ursem, W. Bronneger Onnekes cand. te Winkel. — Bozum, D. Klein Wassink te Zuidwolde. — Domburg, G. A. v. d. Hooft, cand. te Terneuzen. — Lemele, W. W. v. Haaften, cand. te Sliedrecht. — Zeddam, H. G. Botermans, te Eijsden. — Hoog Blokland, G. Benes, cand. te Assen.

BEDANKT: Ouwerkerk en Vlieland, W. E. P. Germs, cand. te Didam. — Zandvoort, B. J. Bolwerk, te Loenen o/d Veluwe.

Plaatsgebrek noodzaakt ons Advertentiën tot een volgend Nr. uit te stellen.

Advertentiën.

De Heer en Mevrouw LINDEBOOM—HARRENSTEIN geven kennis van de voorspoedige geboorte van een welgeschapen *ZOON*.

Amsterdam, 4 Dec. 1903.

Heden is in den Heere ontslapen onze geliefde Zuster, Schoonzuster en Tante, Mejuffrouw de Weduwe

D. T. BAKKER,
geboren KNOLL,

in den ouderdom van ruim 72 jaar.

Namens de familie,
Ds. A. KNOLL.

Zwijndrecht, 10 Dec. 1903.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

BREEBAART'S
Orgelhandel,
DAMRAK 22, b/h. Centraalstation.
Best adres voor Orgels.
Groote Sorteering van af *f* 50.—.
Men kome zien.

HUISHOUDSTER of ter **ASSISTENTIE.**
Een Dame uit zeer netten stand, G. G., m. b. l. z. z. g. gepl. als **Huish** of ter **assist.**, daar waar men God vreest. Op een aangename omgeving zal meer gelet worden dan hoog sal iris. Br. fr. onder lett. K., Bureau van dit Blad.

Zeldzaam Goedkoop.
Een volledige **Statenbijbel** met 40 prachtige platen en 5 kaarten, volledige kantteekeningen, duidelijken druk op best papier, in de thans gangbare taal overgebracht door **Dr. A. KUYPER, Dr. H. BAVINCK** en **Dr. F. L. RUTGERS,** gebonden in soliden, prachtigen band, met vergulden rug en plattitel, fonkelnieuw exempl., waarvan de prijs bij uitgaaf *f* 29.— is, te koop aangeboden voor *f* 13.50 en dezelfde Bijbel met volledige 8 koperen hoeken en 2 sloten voor *f* 17.50. Verzending franco in kistje. Betaling na ontvangst en niet naar genoegen kan franco teruggezonden worden. **Om teleurstelling te voorkomen, is spoedige bestelling gewenscht.** Aanvraag motto: **„Bijbel"**, Bureau *De Heraut, Amsterdam.*

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,
DAMRAK 60 en DAM 15–17.
Koopen en verkoopen **EFFECTEN** en vreemde **COUPONS.** Wisselen Gouden en Zilveren **MUNTEN** en vreemde **BANKNOTEN.** Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,
Gevestigd te GRONINGEN.
OUDE BOTERINGESTRAAT No. 72, hoek MUURSTRAAT.
Telephoon Intercommunaal No. 674.
Maatschappelijk Kapitaal *f* 1,000,000.

Commissarissen: PROF. MR. D. P. D. FABIUS, J. H. DE WAAL MALEFIJT, A. W. SCHIPPERS, JHR. H. A. WTTEWAALL VAN STOETWEGEN, H. LUIKING, MR. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK, J. BOUWES, JOHS. TERPSTRA en MR. H. VAN DER VEGTE.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, JOHS. TERPSTRA, MR. H. VAN DER VEGTE.

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven,
koers 100 pCt., in stukken van *f* 1000.—, *f* 500.—, *f* 100.— en *f* 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te *Amsterdam* de H.H.: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207 (*Hilversum*, Torenlaan 56); te *Rotterdam* de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:
M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering,
gevestigd te
Amsterdam, Keizersgracht 547–549,
sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

HOMOEOPATHISCHE APOTHEEK
van ALBERT SOMMER,
Amsterdam, Heiligenweg, hoek Singel.
Grootste Inrichting in Nederland.
Voor **Asthmalijders:** BIERS Bougies en Sigaretten; onovertroffen succes en goedkoop.
HENSELS TONICUM voor **zenuwlijders,** per fl. *f* 1.20.
HAMAMELIS SUPPOSITORIAS, tegen **aambeien,** per doos *f* 1.25.
Hoesttabletten, per flacon *f* 0.60.
Spijsverteringstabletten, per flacon *f* 0.75.
ARNICA HAAROLIE, **tegen het uitvallen van het haar,** per fl. *f* 0.80 en *f* 1.10.
Huisapotheken met handleiding *f* 5.50.
Franco en gratis prijscourant en brochures.

Bij de firma **B. VAN DER LAND** te **Amsterdam** verscheen:

DS. H. W. VAN LOON:
Toelichtingen bij den
Heidelbergschen Catechismus
voor eigen onderzoek, gezamenlijke oefening en onderwijs. **Prijs** . . . . *f* — 60.
Verkrijgbaar in elken boekhandel en na overmaking van het bedrag, franco van den uitgever.

Eet NU Kaas.
Malsch en vet, 3 st. **EDAMMERS** samen 10 Pond, fr. hs. *f* 2.25 na postw. of Remb.
D. DE BUNJE–DITMAR, Leeuwarden.

OUDEJAARSAVOND-BEDE.
Kerkeraden der Geref. kerken in Nederland!
Kinderen Gods, die met goederen bedeeld zijt.
Voor het Oudejaar wegsterft een bede van *de kerk van Hollum* op Ameland.
Het dak en de zolder van onze oude pastorie dreigen te bezwijken. Het spantwerk onder de pannen van ons kerkje is vermolmd.
Wij mogen niet langer wachten. Wij moeten verbouwen en . . . vergrooten. Het kerkgebouw is te klein geworden. Onder de geregelde bediening des Woords wordt het aantal hoorders steeds grooter. Dat is een zegen. Deze zegen en het gevaar voor ongelukken nopen ons tot de bede: Collecteert op Oudejaarsavond of op een der Kerstdagen voor Hollums kerk. Zondert voor die zwakke maar zich uitbreidende gemeente iets af om te bouwen.
Wij moeten en kunnen als deze bede gehoor vindt.
De Heere onze God zal immers helpen door uwe hand?

Namens den kerkeraad
G. VISSER, *ouderl.*
D. VISSER, „

Ondergeteekenden, persoonlijk bekend met den toestand van het kerkgebouw en de pastorie der Geref. kerk te Hollum bevelen gaarne deze hulpbehoevende kerk aan de mededeelzaamheid der broederen aan.

Ds. A. VERBURG, Holwerd.
Ds. B. ROORDA, Wanswerd.
Ds. H. MEIJER, Kollum.
Ds. L. S. JONGSMA, Middelstum.

VERSCHENEN:
Evolutie of Revelatie.
REDE,
gehouden bij de overdracht van het Rectoraat der Vrije Universiteit, op Dinsdag 20 October 1903,
DOOR
Prof. Dr. H. H. KUYPER.
Prijs . . . *f* 1.50.
BOEKHANDEL
Amsterdam. VOORHEEN
Pretoria. HÖVEKER & WORMSER.

Boekhandel van A. Fisscher,
Elisabethstraat 3, Utrecht.
Na ontvangst van postwissel worden de **Koraalboeken** franco toegezonden:

WORP, De Psalmen	*f* 3.—
WORP, De Evang. Gezangen	„ 3.—
WORP, Vervolgbundel	„ 3.—
DE VRIES, De Psalmen	„ 4.25
DE VRIES, De Evang. Gezangen	„ 3.60
DE VRIES, Vervolgbundel	„ 2.75
LITZAU, Ps., Gez. en Vervolgbundel.	„ 3.90
KRUIJS, De Psalmen	„ 3.50
KRUIJS, De Evang. Gez. en Vervolgbundel	„ 3.50
VAN EYKEN, De Psalmen	„ 6.—
VAN EYKEN, Evang. Gezangen	„ 5.—
GOTZ, De Psalmen	„ 1.75

De boeken zijn alle solide gebonden.

Ontvangen voor Eestrum's Kerk,
bij den Consulent, van de navolgende Geref. Kerken:

Twijzel *f* 14; Leeuwarden *f* 10; Aduard *f* 4.67; Winsum *f* 5; Andel *f* 2.50; Zevenbergen *f* 1; Andijk *f* 2.97; Appingadam *f* 3; Middelstum *f* 3; Naaldwijk *f* 3; Bergum *f* 1.50; Dokkum A *f* 3; Alfen a/d. Rijn *f* 5; Woudsend *f* 2.70; Stroobos *f* 2.97; Ulrum *f* 3; Vlaardingen A *f* 5; Beetgum *f* 3; Katwijk a/d. Rijn *f* 2; Boornbergum *f* 2.

Bij Ds. A. TERPSTRA: Almelo *f* 1; Franeker *f* 3; Leerdam *f* 3.

Hartelijk zeggen wij, namens den Kerkeraad van Eestrum, dank voor deze liefdegaven. Wij voegen er echter een dringend verzoek bij aan de zusterkerken, die nog niets zonden: Ach, wil deze arme kerk niet vergeten, maar om 's Heeren wil haar helpen, en verblijden door uwe gaven.

Namens den Kerkeraad,
Ds. G. J. WEIJENBERG, *Consulent.*

Twijzel, 8 Dec. 1903.

Onderlinge
Nederlandsche Hypotheekbank,
te Groningen, Jacobijnerstraat 18.
Onze 4 pCt. Pandbrieven, met winstaandeel, zijn thans verkrijgbaar tegen den koers van 99½ pCt.
De Directie:
BOMERS.
VAN SWINDEREN.

Schoolbouw te Kooten.
(KOOTSTERHEIDE)
Onder hartelijke dankzegging aan al de gevers volgt hieronder de tweede verantwoording van gaven voor den bouw eener Christelijke school onder de arme heidebewoners te Kooten (14 Sept.—30 Nov.) Ontvangen werd:

Door **Ds. H. Meijer te Kollum:** N. N. te L. *f* 5; Geref. Kerk Exmorra *f* 1; van idem Britsum *f* 3; Diak. Ger. Kerk Schettens *f* 5; N. N. Schettens *f* 1; eenige vrienden te Engwierum *f* 3.30; H. Zijlstra Heerenveen, van eenige vrienden *f* 5; Ger. Kerk Makkum *f* 16.45; van de kind. v. d. Chr. Sch. Makkum *f* 4.05; nagift *f* 0.50; N. N. Kollumerpomp *f* 1; gev. i.d. coll. Ger. K. Reitsum *f* 1 + *f* 10; Ger. kerk Dedemsvaart *f* 10; id. Heeg *f* 10; id Mijdrecht *f* 2.50; id. Vrouwenpolder *f* 2.75; id. Schoonhoven A *f* 4; id. Koevorden *f* 2; id. Deventer A *f* 5; id. Zeist *f* 5; id. Andijk *f* 2.44; id. Aarlanderveen *f* 2.50; id. Ede *f* 1; id. Zegwaard *f* 2; id. Lollum *f* 3; id. Dieren *f* 2.50; id. Fijnaart *f* 2; id. Rijswijk *f* 2.50; id. Zuidlaren *f* 2.50; J. R. te Z. *f* 5; gev. i. d. coll. Geref. k. Uithuizen *f* 1; Geref. kerk Koudekerke (Z.L.) *f* 3; id. Benschop *f* 3.50; id. Nichtevecht *f* 3; id. Vreeswijk *f* 2.50; id. O. Pekela *f* 5; id. Kockengen *f* 2.50; id. Blija *f* 7.73; id. Gouda B *f* 5; id. Bierum *f* 5; id. Zwijndrecht *f* 5; L. M. te O. *f* 1; Geref. kerk Schoonebeek *f* 5; id. St. Anna Par. A. *f* 10; id. Hazerswoude *f* 2; collecte te Cubaard *f* 46.57; Geref. kerk Klundert *f* 7.50; id. Giesen Nieuw- en Oudkerk *f* 2.50; id. Veendam *f* 5; id. Spijk B *f* 5; id. Oudshoorn *f* 2; id. Stad a/h Hatingvliet *f* 2; id. Nieuw Lekkerl. *f* 2.50; id Middelburg C. *f* 5; id. Waarder *f* 2.55; id. Sloterdijk *f* 1.50; id. Waddinxveen *f* 2.50; collecte te Paesens *f* 23.32; Ger. kerk Vinkeveen *f* 11; id. Marum *f* 2; id. Heinenoord *f* 2.50; Door W. A. Laurens te Fijnaart van N. N. *f* 10; Ger. kerk Hasselt (Ov.) *f* 3; id. Stroobos *f* 2.47½; id. Giesendam A. *f* 2.50; id. Bolnes *f* 2.50; id. Heteren *f* 1; id. Ridderkerk *f* 2.50; id. Nieuwveen *f* 3.26; id. Aalten B. *f* 3; id. N. Scharwoude *f* 35.87; id. Haarlem A. *f* 5; id. Zaandam B. 27.75; id. Hilversum B *f* 10; id. Oosthem *f* 2; id. Zevenhuizen (Z.H.) *f* 1; id. Wildervank *f* 3; id. Overtoom *f* 2; id. Vreeland *f* 24.50½; id. Hoogeveen *f* 8; id. Assen *f* 10; id. Wommels *f* 6.85; id. Garijp *f* 6.40; id. Appingedam *f* 10; S. Beukelman Poortugaal *f* 2; Kerker. Ger. K. Reeuwijk *f* 1; diaconie te id. *f* 1; Geref. Kerk Oostwold (Oldambt) *f* 10; id. Alfen a/d Rijn *f* 5; Catechis. Ger. kerk Breukelen *f* 12.54; v. andere vrienden aldaar *f* 5.46; Coll. b/d muziekuitvoering te Oldekerk *f* 4.35; Geref. kerk Arnemuiden *f* 2; I. K. te id. *f* 2; O. Knottnerus Oostwold *f* 2.50; Geref. kerk Stedum *f* 3; id. Winsum (Gr.) *f* 3; id. Soest *f* 20.55; id. Deventer B *f* 5; id. Varsseveld *f* 3; id. Andel (N.Br.) *f* 2.50; Door L. G. Weisz te Amsterdam onder motto „Dank" *f* 50.

Door den heer **P. S. Bakker te Buitenpost:** Ger. kerk Berlikum *f* 3; id. Naaldwijk *f* 5; id. Uithoorn *f* 1; Collecte te Buitenpost *f* 97.13½; Ds. Fernhout te Utrecht, verzameld a/d kerkedeuren der Ger. kerk *f* 183.75.

Door den heer **A. Bruins Slot te Drachten:** Ds. van Dijk te Gaast *f* 2.50; Ger. kerk Grootegast *f* 2.50; Geref. kerk Drachten *f* 42.42½; Mej. Wed. J. M. te Groningen *f* 10; Ger. kerk Aduard *f* 4.67.

Door den heer **S. Sijtsma te Aalzum:** Ger. kerk Middelstum *f* 2.50.

Door **Ds. H. K. Zijlstra te Kooten:** gev. i/d coll. te Leeuwarden *f* 1; J. A. te Nes (W) *f* 2.50; N. N. te O. Nijkerk *f* 1; Martinus te id. *f* 0.35; Ds. M. te Voorburg u/h busje *f* 2.50; P. B. te Garijp *f* 5; J. A. gev. i/d coll. te E. *f* 2; Ger. kerk Schraard *f* 5; Ds. G. H. v. K. te Oppenhuizen; v. e. vrienden *f* 10; Wed. H. IJ. M. te Franeker *f* 2.50; J. K. M. te Veenwoudsterwal *f* 1; N.N. te Hommerts *f* 0.25; A. en G. getuigengeld *f* 1; H. K. te Wolvega *f* 0.25; J. W. te Gerkesklooster *f* 1; Ds. J. B. te Epe u/h busje *f* 2; S. R. S. te Scharnegoutum *f* 2.50; W. V. te Drachten *f* 0.25; Ger. kerk Oosterbeek *f* 1; Oosterend (Fr.): uniegift *f* 16.50; Ger. kerk Zoutkamp *f* 6.50; id. Hantum *f* 3; id. de Lier *f* 5; id. Aalten *f* 2; A. P. te Utrecht *f* 1; Collecte Augustinusga *f* 20; T. V. te Numansdorp *f* 2.50; Ger. kerk Ee *f* 25.40½; C. H. W. te IJselstein *f* 1; F. P. H. te Niekerk *f* 12.50; Ds. G. S. gev. i/d coll. te Marrum *f* 1; W. S. te Rauwerd *f* 3; Ger. kerk Tjerkwerd *f* 17.25; Collecte O. Nijkerk *f* 26.63; N. N. te Amsterdam *f* 2; N. N. te Leeuwarden *f* 4.50; Collecte Lioessens *f* 10.50; G. G. te Koevorden *f* 10; Ger. kerk Bergum *f* 1; J. E. te Z. *f* 1; Ger. kerk Franeker *f* 5; N. N. te Blija *f* 2.50; N. N. te Hardegarijp *f* 10; Collecte Eestrum *f* 4.70; Jhr. Mr. v. S. te Groningen *f* 5; gev i/d coll te Midwolde *f* 2.50; Collecte te Dokkum *f* 60.75; id. te Burum *f* 74.90; id. te Gaastmeer *f* 39.30; Ger. kerk v. Kralingen *f* 5; gev. i/d coll. te T um *f* 2.50; Tj. v. d. W. te Garijp *f* 1.

De Heere was ons gedachtig. Treffende bewijzen van offervaardigheid ontvingen wij, zoo van buiten als binnen de provincie voor het arme Kooten. Wij brengen onzen hartelijken dank aan vele kerkeraden voor hunne moeite en aan de vrienden van het Christel. onderwijs voor hunne gaven. Doch, broeders en zusters, Kooten is nog niet, waar het wezen moet. Stellig het dubbele van wat tot nu toe inkwam, is noodig om tot schoolbouw te kunnen overgaan. Met schuld beginnen **kan** en **mag** Kooten **niet.** En de arme jeugd aldaar overlaten aan den socialistischen geest, waaronder het thans groot wordt, mag nog veel minder. Hier **moet** worden voorzien in den nood. Een ieder, die den treurigen toestand kent, stemt ons dit aanstonds toe. Daarom gelooven wij, dat onze God, die na vijf maanden ons dit Ebenhaezer op onzen weg gaf te planten, ook verder zal helpen en zal verhooren de gebeden der ouders, die thans nog hunne kinderen onder de beademing der revolutie moeten zien groot worden.

De Heere binde daartoe allen vrienden van het Christelijk onderwijs Kooten's nood op 't harte en schenke u milde offervaardigheid voor de arme jeugd aldaar.

Namens den districtsraad voor Christel. Nat. Schoolonderwijs
Ds. H. MEIJER te Kollum.
Voorz., Secr.

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ROEVER KRÖBER & BAKELS,
Amsterdam.